Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Народня Справа

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

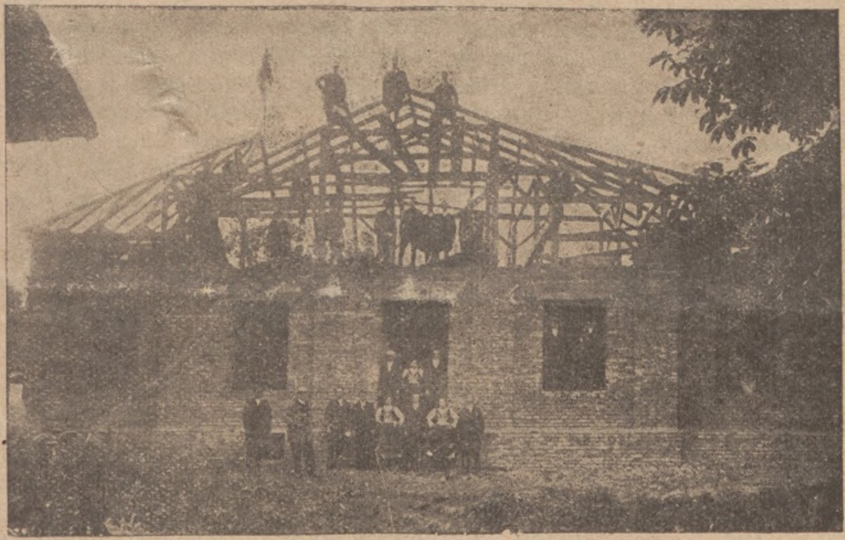
Ч. 44 (57) Львів, неділя 3 листопада 1929. Рік II.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 30—13

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . . 12 зол.
ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 доляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — з загранниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 500 зол, пів стр. 260, чверть стр. 140 зол. Гроші треба посилати наперед.

В МІСЯЦІ ЛИСТОПАДІ ВСІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ „НАРОДНЬОЇ СПРАВИ“ МАЮТЬ ВИРІВНАТИ ПЕРЕДПЛАТУ ДО КІНЦЯ 1929 РОКУ.

Будуємо твердині!

На цім образку бачимо, як викінчується Народний Дім Кооперативи в селі Сернки середні, повіт Рогатин. До того дістаємо таку допись: „Наше село, колись неділяльне, тепер скоро відроджується. В 1924 р. заложено Кооперативу і відновлено чит. „Просвіти“. При кооперативі засновано молочарню, котра гарно розвивається. Читальня в скорім часі набула близько 200 томову бібліотеку, а аматорський кружок дає щороку кілька представлень. Є в селі також кооперативна каса і кружок „Сільського Госцодаря“. Однак до доброго розвою тих товариств треба було власної хати. Тому постановлено будувати свій власний будинок. Кооператива купила від жида, гарну площу посеред села, **заложила власну цегольню** (подібно, як в Мізуні) і цего року вибудувала виключно власним коштом гарний дім, в котрім знайдуть приміщення всі товариства. Роботу всю як пішу так кінну дали громадяни **даром** і богато з них нераз покидали найгорячійшу роботу, щоби привезти матеріял на будову. Завдяки працьовитости чесних членів Управи Кооперативи, з котрих деякі нераз працювали при будові, навіть зі шкодою для свойого господарства, а також при прихильности війтадім є вже на укінченю. Надзірна Рада з Антоном Білоговським як головою завсігди прихильно відносилася і попирала благородні починання управи. Честь Вам, робітники народні. Треба згадати також, що кооператива має майже від початку дуже чесного і совісного крамаря Стефана Балицького. Однак є і маленька тінь на нашім селі. Кількох користолюбивих одиниць заложило „русско-жидівську“ крамничку і животіють. Але при дальшій праці чесних людий згине той чирачок, як роса на сонці“. Т.

Панахида в день 1 листопада.

Як що року так і цего року в день 1. листопада (в пятницю) будуть у Львові відправлені панахиди за полеглих українських стрільців. Панахида в церкві св. Юра буде о год. 5 по пол., а в церкві Преображенія о год.10рано.Подібні панахиди повинні бути відправлені в цей день і по всіх наших сільських церквах.

Малі листопадові вакації.

Цего року не буде· науки 1, 2, 3 і 4 листопада. Дотепер бувало так, що шкільна дітвора мала лише два дні вільні, підчас латинських свят „Всіх Сзятих“.

ІСТОРИЧНИЙ СПОМИН

(1. листопада)

Одинайцять літ минає, як у місяці жовтні 1918 року велика світова війна стала наближатися до кінця. Америка прислала на французький фронт великі сили, англійці й французи виставили тисячі нової зброї: танків, а тимчасом Німеччина й Австрія і їх союзники Туреччина й Болгарія немали чим прогодувати своє військо. І власне їх сила, сила осередних держав Европи, заломилося і вже не було для них ратунку. До великих невдач на фронті прийшли ще й заворушення в середині тих держав, що почали програвати світову війну. Годоване січкою і картками і збідоване военними чинитьбами й тягарами цивільне населення цих держав почало явно і голосно нарікати на свої уряди. До цего прилучилося невдоволення вояків і державам загрозило велике нещастя і капітуляція.

В особливо тяжкім клопоті знайшлася Австрія, що була зліплена з багатьох ріжних народів: чехів, мадярів, українців, поляків, словаків, словінців, хорватів, сербів і румунів. Ці всі народи бачили, як Росія розпалася і як многі народи (українці за Збручем, литовці, білорусини, латвійці, естонці, фінляндці і другі), що були до 1917 року під владою Росії, утворили вже в 1917 році свої самостійні держави, свою волю на своїй землі. Отже й австрійські народи затужили за волею і за самостійністю і почали здійсняти і свої віковічні мрії.

Престол австрійського цісаря Карла захитався. Цісар і його міністри бачили, до чого йде, і в половині жовтня 1918 року позволили „своїм“ народам проголосити своє право і владу на своїх територіях, але розуміється під зверхністю Габсбургів. Думали, що тим ті народи задоволяться і бодай у тім виді цісар затримає владу над краями давної передвоєнної Австрії. З того права скористали і українці під Австрією. Дня 19. жовтня 1918 р. зібралися у Львові українські посли і як Українська Національна Рада проголосили, що на землях заселених українським народом, то є в Східній Галичині, на Буковині і на Закарпатській Україні буде від тепер українська влада і ті землі разом мають бути окремим коронним краєм під зверхністю австрійського цісаря.

Та не минули від того дня і два тижні, як австрійські війська опустили свої фронти і стали вертати зі зброєю домів. Австрія розпалася. Поодинокі народи проголосили свою повну свободу і незалежність, Повстала република чеська, мадярська, серби, хорвати і словінці утворили спільну републику Югославію, семигородські румуни пристали до Румунії, поляки західної Галичини стали разом з поляками німецької і російської займанщини і утворили вільну Польщу. Тоді і українці Східної Галичини, Буковини і Закарпаття проголосили свою державу, яка називалася Західно-Українська Народна Република. Сталося це 1. листопада 1918 року, то є тому одинайцять літ.

Що далі було, не будемо переповідати, бо це кождому відомо. Скажемо лише коротко, що ця українська держава, яка в січні 1919 року злучилася була з Великою Україною, тривала заледво девять місяців — була у безнастанній війні з сусідами і впала. І скажемо, що цю невдачу заподіяли дві головні причини: Те, що молода держава мусіла воювати з великою перевагою противників, — і те, що

наш народ ще був за мало свідомий, аби втримати свою державу.

Нині всі інші народи давної Австрії мають свої держави, не мають її лише українці. Територія, проголошена 1. листопада як Західно-українська Республика є нині під трьома державами: Східна Галичина (разом північно-західними українськими землями) є під Польщею, Буковина під Румунією, а Закарпатська Україна під Чехословаччиною. Тай Велика Україна за Збручем впала в 1920 році під владу московських большевиків.

Історична подія 1 листопада 1918 року є для нас нині дорогим історичним споминoм. Згадуймо про ті часи, коли і ми не були послідні, і задержуймо свою національну гідність і своє достоїнство.

—o—

Поможім українським інвалідам!

До Вас, свідомі українські селяни, звертаються нині сотки інвалідів б. Української Армії з великою просьбою. Їх є 900. Богато з них без ніг, без рук, богато сліпців. Богато з них не може заробити собі на хліб і живе в страшній нужді. Від держави вони рент не дістануть. Отже ними опікується тільки наш нарід. 200 тисяч золотих треба річно, щоби виплатити 400 інвалідам місячні нужденні ренти, справити протези і лічити недужих інвалідів. Де ті гроші взяти? Від нікого їх не дістанемо, сами мусимо зложити. Громада по нитці — бідному сорочка. І якби кождий українець і українка зложили тільки по 10 грошів річно, то доля наших інвалідів булаби запевнена. Але до топер жертвують тільки нечисленні одиниці. І через те інвалідскі ренти такі малі тай на них навіть вже не стає грошей. Тому до вас лине тепер гаряча просьба. **Допоможіть своєю лептою українським інвалідам.**

Українським інвалідам допомагає Товариство Допомоги Українським Інвалідам. Це товариство збирає гроші і потім розділює їх між інвалідів. До Вас, свідомі громадяне така просьба:

Вступіть всі в члени того Товариства! Відмовте собі 50 ґрошів на місяць, або одноразово (на один рік) 2 золоті і станьте тими, які допомагають своїм рідним інвалідам. Але не тільки сами. Намовте своїх кревних і сусідів і знайомих, нехай всі вступають в члени Товариства Допомоги Українським Інвалідам. Нехай в тім році і то в місяці листопаді всі громадяни, які вважають себе свідомими українцями, станут членами того Товариства. Бо бути його членом, то не тільки обовязок але і честь.

Тому не зволікайте, але зберіть між собою по 2 золоті (або по 50 ґрошів) і спільно найкраще одним переказом вишліть вкладки на адресу: „Ukraińskie Towarystwo Dopomohy Inwalidam“, Lwów, ul. Ruska 3.

Сповніть свій обовязок, але зараз. Така до вас велика просьба від тих, що за вас стали каліками.

Д. Паліїв.
Голова „Тов. Допомоги Інвалідам“.

В Европі жениться денно 11 тисяч пар

Обрахували, що у всіх державах Европи жениться за рік коло 4 міліони людий. Денно жениться отже коло 11 тисяч пар, або майже по півтисячки що години.

305 запомог по 120 золотих

На суму 36.600 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 301 до 305-ої?

301. Опришко Василь, Грабовець старий, пов. Стрий, корова впала 12. травня (спізнена з причини неточних дат).

302. Сокальський Стефан, Грозьова, пов. Добромиль, корова впала 13. жовтня.

303. Дух Кость, Борщів, пов. Перемишляни, корова впала 17-го жовтня.

304. Яців Ілько, с. Семка, Тужилів, пов. Калуш, корова впала 18. жовтня.

305. Курильців Микола, Дашава, пов. Стрий, корова впала 18-го жовтня.

Ці всі пошкодовані в день випадку були вже принайменше по місяцеви нашими передплатниками, а їх посвідки свідчать, що вони сповнили всі умови, потрібні для одержання запомоги. Тому признаємо їм запомоги по 120 зол., з тим, що гроші (по стягненю цілорічної передплати) вишлемо за 14 днів.

Кому не можемо признати запомоги?

Веклюк Петро з Ковалівки п. Коломия, зголосив дня 11. жовтня, що в вересні згинув його бичок на полонині. Запомоги не можемо признати, бо раз, що зголошення прийшло запізно (мається зголосити до 5 днів), а подруге — нема в донесенню, коли саме і з якої причини згинув бичок і скільки мав літ.

Кузенька Василь, Долиняни поч. Книгиничі мав заплачену передплату лише до 30-го квітня, а корова впала 16-го жовтня.

Захарук Лесь, Волчківці пов. Снятин, мав заплачену передплату (зол. 3, 2 і 3) від 1 липня до 30 вересня, а 30 вересня мав її відновити. Та відновив її аж 18. жовтня, коли йому впала корова, тому запомоги признати не можемо.

Дзюбайло Гринь, Дроговиже пов. Жидачів, прислав передплату (зол. 3 і 3) від 1. квітня до 30. вересня, отже так само 30 вересня мав її відновити, але відновив її аж 4. жовтня (3 зол.). Корова впала 22. жовтня, а що в той день ще не минув місяць від відновлення передплати, то запомоги признати не можемо.

— —

Подяки

за запомоги прислали до Редакції такі передплатники: Микита Гнатишин, Стинава нижна, — Іван Гаврилюк с. Леся, Заріче пов. Надвірна, — Федь Бурак, Миклашів.— Іван Слободян, Дебеславці повіт Коломия.

Через Аргентину збіжжа не подорожіє.

В Арґентині, де тепер збіжжа дозрівають, стан їх дуже добрий. Сподіються таких добрих жнив, як ніколи до цеї пори. Рахують, що по відчисленню збіжжа на власні потреби лишиться ще около 300 тисяч ваґонів на вивіз за границю. Тому дуже мала надія на поправу цін збіжжа.

Арґентинські жнива відбуваються в грудни і до того часу ще може дещо змінитися.

—o—

Читання з історії України

Про гетьмана Петра Конашевича Сагайдачного. Як він турків воював і полякам проти Москви помагав. (1616—1618).

В попереднім числі написали ми коротенько, що діялося тоді на півночі, то є в Росії, коли Україна попала під владу Литви, а потім Польщі і коли на Україні повстала нова, козацька сила, що почала заступатися за український нарід і за рідну віру. Ми описали, як то московські царі змінили свою державу і як там по вимертю царів з роду давних українських князів — Руриковичів, вибрали царем Михайла з роду Романових (в р. 1613). Ми описали також, звідки взявся той московський нарід і виказали, що цей нарід є богато молодший від нашого українського народу, бо повстав так, що українські збігці змішалися з монгольськими племенами півночі. Цей московський нарід, зовсім чужий нам і мовою й вдачею і звичаями, і споконвіку дуже захланний на нас і на всю українську землю, бо наша земля дуже богата, а Москорщина бідна. Знання, бодай поверховне, історії московського народу й краю буде нам потрібне для кращого зрозуміння дальшої історії українського народу, яку ось тут продовжуємо.

В передостаннім числі (42) ми писали, як то козаки-запорожці по сякім-такім хвилевім замиренню з поляками ішли Польщі на поміч проти Москви, та як Польща не мала звідки заплатити їм за службу і недодержувала обітниць, які давала тоді, як була в потребі. По скінченню польсько - московської війни за московський престіл козаки стали знову нападати на турків і татар, щоби трохи придбати собі майна, бо дуже зубожіли за останню війну.

Тоді саме, около року 1616, став кошовим Січи Петро Конашевич Сагайдачний, про якого на всіх українських землях народ до нині у пісні співає, що він „проміняв жінку за тютюн за люльку, необачний“. Це один з найславніших козацьких вождів і українських гетьманів, а тому напишемо про нього докладнійше.

Петро Сагайдачний, син Конона, а тому званий Конашевич, був родом з Галичини, а саме походив з дрібної української шляхти з Самбірщини. Його батько був заможний чоловік, а що бажав виховати свого сина на освіченого чоловіка, то дав його до школи в Острозі на Волині. Там був тоді князь з українського роду Константин Острожський, дуже богатий магнат, що тримався твердо української віри і не спольщився ще тоді так, як другі наші пани, що майже всі перейшли тоді на польське. Цей князь заснував в Острозі, де був його замок, (якого руїни є до нині) вищу школу, що називалася Острожська Академія, і до цеї школи ходили діти української шляхти. Це була тоді найліпша школа на цілій Україні. Петро Сагайдачний вчився там около восьми літ, а потім якимось чином дістався на Січ, між козаків. (Про це пише докладно письменник Андрій Чайковський у своїх повістях „Гетьман Сагайдачний“, Побратими і в инших).

Коли Сагайдачний дістався на Січ, десь около 1614 року, то зараз стали його вибирати на всякі старшинські уряди, бо він був і добрий вояк і розумний, освічений чоловік, а освічених тоді ще на Січі богато не було. В 1616 році вибрали вже Сагайдачного своїм кошовим і гетьманом і він почав водити козаків на турків і татар. Небаром так дався туркам в знаки, що по цілій Европі пішла про нього добра слава, не тільки українці, але і всі християни були йому й козакам дуже вдячні, бо він освободив богато хрещеного люду з турецької неволі.

Турецький султан, як усе передтим, загрозив Польщі, що як не приборкає козаків, то турки підуть і завоюють Польщу. Тому польський король вислав в р. 1616 велике військо проти козаків, а польський посол подиктував козакам такі умови здачі: козаків має бути лише одна тисячка душ, а решта мусять вернути в села і робити панам панщину. Козаки приняли ці умови, щоби тільки не проливати крови, бо вони знали, що і так з того нічо не буде і козаки не послухають Польщі, бо вона була тоді дуже слаба і не моглаби присилувати козаків сповнити ті умови.

А не минуло ще й року, як поляки самі звернулися до козаків, аби йшли Польщі на поміч, і були раді, аби козаків було якнайбільше. Польський король Володислав не був задоволений з того, що в Москві вибрали москалі царем Михайла Романова (1613 року), бо Володислав хотів конче сам стати царем і тому розпочав у році 1618 нову війну з Московщиною. Він обложив саму Москву польським військом і вже бувби її здобув, бо в москалів також іще не було порядку, але польська каса не мала з чого виплатити воякам платні і військо почало розлазитися. Тоді король запросив козаків на ратунок і знову почав прирікати їм гори й долини. Козаки вже знали, що значать такі обіцянки, але ще й цим разом згодилися піти Польщі на поміч, бо при тій нагоді могли знову зорґанізуватися в велику силу і по тім її задержати.

Сагайдачний зібрав двайцять тисяч козаків і пішов у московське царство тай небаром опинився під Москвою, розбив москалів і получився з поляками тай разом з ними взяв Москву в облогу. Як ця облога скінчилася, скажемо другим разом.

—o—

В перші роковини „уродин“ нашої часописи

одержали ми від наших передплатників і прихильників богато гарних і сердечних привітів і желань. Цілій нащій Редакції і Іванови Сорокатому висловлюють свідомі люди признання, що наша ґазета зуміла в ті прикрі часи, які переживаемо, зеднати довкруги себе в одну чесну, свідому громаду десятки тисяч наших розбитих селян — хліборобів. „Дай Боже Вам щастя — пише майже кождий—і сили, встояти в теперішну хвилю і зеднювати далі всіх свідомих людий, синів українського народу, та діждати разом з усіма нами кращої долі“.

Всім, що прислали нам такі привіти і желання, щиро дякуємо. Ми дуже радіємо, що нам удалося за один рік зеднати собі тисячі прихильників і другів, що є з нами наче одна родина. Це є для нас доказом, що наша праця добра, і це заохочує нас, нести далі той, хоч не легкий, але почесний тягар труду для освідомлення і добра народу. **Редакція**

—о—

УВАГА!

Про доручення „Народньої Справи“.

Деякі передплатники „Народньої Справи“ часто жалуються, що громадські уряди, а зглядно їх післанці при доручуванню ґазети побирають навіть по 10 сотиків за кождий раз. Відповідаємо, що ті післанці не мають права самовільно вставляти такої доплати, бо до того покликані є громадські уряди, зглядно громадська рада. Припис каже про це так: Громадська рада назначує почтового післанця, якому виплачує відповідну місячну чи річну платню з громадської каси, або рада громадська назначує осібного післанця без громадської платні і означує, скільки мається йому платити за доручення поодинокої посилки, але і в такім випадку всякі судові і взагалі урядові письма та **газети** має післанець доручати **безплатно, а винагорода належиться тільки за приватні листи, картки і пакунки.**

Так каже припис. Отже коли де в якій громаді почтові післанці жадають оплати за доручення ґазети, то треба донести про це урядови громади, а коли цей не полагодить справи, то треба піднести цю справу на найближчім засіданню громадської ради, а та певно прихилиться до бажання своїх громадян, передплатників „Нар. Справи“, а також инших ґазет, бо це вже в богатьох громадах за нашою порадою зроблено.

А тепер ще одна справа. Наші передплатники з деяких сіл просять нас висилати їхні ґазети разом на адресу мужа довіря. Повідомляємо, що покищо цего зробити не можемо, бо це тепер дуже утруднювалоби пильну висилку ґазети, але це беремо під увагу і робимо в тім напрямі приготовання. Як будемо готові, то оголосимо про це в ґазеті.

—о—

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

Тепер цікавляться всім тим, що робиться

в Німеччині.

Ми вже писали, що німецькі націоналісти не хотять узнати тої заґоди, яку недавно підписала Німеччина з делеґатами Франції, Англії і инших держав Антанти в місті Гадзі (в Голяндії). Ці німецькі патріоти кажуть, що Німеччина світової війни не завинила і не має платити ніяких відшкодовань. Тому хотять зробити в Німеччині таке загальне голосовання (плєбісцит), то значить, що цілий німецький нарід мавби своїми голосами сказати, чи Німеччина має платити, чи не має. Якби більшість голосів упала за тим, аби не платили, то та гаґська умова булаби неважна, а тих міністрів, що підписалиби (ратифікувалиби) ту умову, малиби покарати.

Тепер націоналістична німецька організація (боеве товариство) звана „Штальгельм“ (Сталевий шолом), збирає підписи тих німців, що є проти тих відшкодовань. Як збере 4 міліони підписів, то німецький парлямент мусить радити над тим законом, що мавби відкинути відшкодовання. Як ухвалить той закон, то Німеччина уневажнить ту умову (плян сплати американця Юнґа), а як не ухвалить, тоді орґанізація буде збирати дальші підписи, а як збере 22 міліони (то є більше, як половину виборців), тоді цей закон вже мусить бути принятий, бо президент Німеччини мусівби його підписати, коли того домагається 22 міліони виборців.

Хоч це дуже тяжко зробити, але є можливе. Тому французи вже побоюються того і застановляються над тим, чи не здержатиби евакуації надренського краю. Є чутка, що вже й

перестали вивозити французькі війська

з Надренії і з области Саар, бо ще очікують, аби німці заручили, що хоть Франція звільнить ті копальняні території Німеччини, то Німеччина буде достарчувати вуголь для французьких фабрик. Ждуть також французи на те, що в цій справі скаже новий ґабінет міністрів, бо теперішний ґабінет Бріяна, того, що годився з Німеччиною в Гадзі, тепер подався до димісії (зрікся уряду) і будуть нові міністри.

В Німеччині на місце померлого недавно Штреземана став міністром заграничних справ **Курціюс,** що був колись головою німецьких міністрів (канцлером).

З Радянського Союзу

(то є з більшовицьких републик) надходять далі відомости про те, що селяни в многих селах не хотять видавати збіжа і приходить до сутичок з тими комісіями і з військом.

Сталін, що як секретар Центрального Комітету більшовицьких рад, виконує тепер у цілім Союзі (в Сосії, на Україні і в инших) найбільшу владу, каже далі виарештовувати тих своїх товаришів, що їм не довіряє. Тепер казав вивезти на Рибір того Раковского, що колись був президентом радянської України, а потім більшовицьким послом у Парижі. Доносять також, що тепер у Москві розстріляли більшовики 5 своїх ґенералів, які змовлялися проти уряду. Також порозстрілювали по инших містах богато людий, що їх підозрівали в змові.

Про те, що діється

на Україні

за Збручем, розказує тепер цікаві річи той Бесядовський, що був до недавна заступником більшовицького посла в Парижі і який утік від чекіста Ружмана й перейшов на бік Керенського. Бесядовский був колись при більшовицькім посольстві у Варшаві і тут полагоджував справи, що відносилися до України, а навіть нераз говорив, що він саме українець. В дійсности він є жид, але то цікаве, що він, недавний більшовицький урядник, говорить про Україну. Каже, що нема ніякої самостійної української держави, а це, що є ніби окремий уряд для України у Харкові, зробили хитрі московські більшовики на те, аби Україну тримати ліпше в руках, бо ті члени українського уряду є вірні слуги Москви. Так само українізацією (дозволом на українське урядовання і українські школи) хотіли більшовики позискати собі українців і хотіли їм на українській мові подавати свої московсько-більшовицькі науки. Та тепер бачуть, що через українізацію зросла лише народна свідомість на Україні і вже зачинають українізацію спиняти, а свідомих українців виарештовують. Бесядовський каже, що на його думку більшовицька влада не вдержиться довго і може впасти за кілька літ.

На більшовицько-китайськім фронті

кипить далі війна. Є чутка, що того китайського ґенерала, який був збунтувався проти свого уряду, китайці зловили, а його військо розбили. Тепер Китай зможе краще зеднати свої сили для оборони монгольської залізниці перед радянським військами.

В Афганістані

є новий король. Свояк давнійшого короля, Аманули, що зрікся панування, Надір Хан, прогнав зі столиці Габібулу і його вибрали королем. Той Габібула, утікаючи з Кабулю (столиці Афганістану) убив двох братів Аманули, що їх передше арештував. Тепер кажуть, що Габібулу зловили війська Надір-Хана. Побачимо, чи тепер довго потриває спокій у тім нещаснім краю.

В Палестині

нема спокою. Ті суди, що тепер судять арабів, і що вже кількох з них засудили й на смерть, лише розятрюють далі ненависть між жидами й арабами. Трапляються дальше напади на жидівські кольонії.

З Індій

(в полудневій Азії) доносять, що індуси ухвалили не купувати ніяких англійських товарів, лише задоволятися рідними виробами індусів. Тим способом хотять індуси підірвати англійський промисл і ослабити Англію та скорше добитися того, щоби англійці уступилися з індуського краю.

В Чехословаччині

відбулися в неділю 27. жовтня вибори до парляменту.

В Польщі

є та новина, що на 31. жовтня (четвер) **скликаний сойм.** Побачимо, що з того вийде, бо заповідаються великі суперечки між польськими партіями, що майже всі стали проти уряду і проти „одинки“. Тепер партія „Пяст“ вибрала знову своїм головою Вінцентого Вітоса, того, що був колись головою польських міністрів. Тому дехто думає, що „Пяст“ (польська хлопська партія) і подібні їй схотять ухвалити недовіря теперішному урядови, бо мають надію, що він уступить і може їм вдасться зробити Вітоса знову міністром.

Польських редакторів знов гніває відомість

з Литви,

що там мають бути 1. листопада якісь обходи, противні Польщі. Пишуть, що литовці разом з українцями, які жиють у Ковні (столиці Литви), рішили відповідно відсвяткувати день 1. листопада, то є одинайцяту річницю того дня, коли то (1. листопада 1918) у Львові була проголошена українська влада в Східній Галичині.

ВПОМИНАЙТЕСЯ ЗА СВОЄ ПРАВО!

З Журавців п. Любича (пов. Рава руська) пишуть: „Наша рада ухвалила вложити в буджет 50 зол. на Рідну Школу і 50 зол. на Інвалідів. Повітовий Виділ скреслив ці обі позиції. Що робити?“

Відповідаємо: Не зражуватися тим, що Повітовий Виділ счеркнув ці позиції з буджету, але зараз ухвалити рекурс і вислати до Воєвідського Виділу, так, як це ми описали в попереднім (43) числі „Народньої Справи“. Це все описане також в нашім Календарі „Золотий Колос“. Треба так довго доходити свого права, аж доки не научиться Повітових Виділів, що вони не мають права счеркати буджету громаді. Від Воєвідської заборони (якби вона не узгляднила рекурсу), вносити далі рекурс через адвоката до Найвищого Адміністраційного Трибуналу. В справі буджетів стараються вже і наші посли і вони впімнуться в Адміністрацийнім Трибуналі, аби Трибунал затвердив усі рекурси, які надійдуть до нього від наших громад. Тому всі громади повинні рекурсувати і не позволити на те, аби Повітові Виділи касували волю цілої громади.

Наші епископи в Римі.

До Риму виїхали всі грекокатолицькі епископи Галичини, Америки, Канади і Закарпатської-України. Там мають під проводом митрополита Андрея Шептицького нараджуватися над справою спільности гр.католицького обряду і над иншими церковними справами. Всіх греко-католицьких епископів є 11, а між ними 5 з Галичини — При нагоді того зїзду відбулося в Римі 21. жовтня висвячення нового епископа о. дра Бучка, про якого ми писали. Новий епископ буде у Львові помічником митрополита.

Панські свині -- моя недоля.

Пішов я раз під діброву, ліс панський, „Поляну“, де бульбицю посадив, думаю: погляну, чи шкоди там не зробили кума Гриця кози, та чи можна вже копати, бо беруть морози.

Йду й думаю, скільки мішків всеї буду мати й чи вистане до нової; бо треба вам знати, що нас восьмеро у хаті й одно поросятко, пес, дві курки (одну вкрав хтось) і мале телятко.

Давно колись, ще до войни, була і корова — лиса звалась і безхвоста, й хоч була здорова, як пішов я на Йталію, так вам з туги сохла, що за тиждень до Покрови прийшла смерть і — здохла.

Від тоді вже молочка діти не видали. Ба і „Народньої Справи“ ще тоді не знали, бо кум Іван Сорокатий ще служив при фльоті і вчився на адмірала; тепер при піхоті: пішки ходить він усюди, бо авта не має, зате долю нашу хлопську всю на память знає.

Вибачайте, добрі люде, щом збився з дороги: йшов до бульби, а заскочив в — Йванові пороги. Посадив я мішків вісім — дальше розважаю;—пять з одного сего року чейже позбираю? Більше й годі; земля кепська, камениста, кажуть — восьма кляса; гноем тільки покадив, а садив під Спаса.

...Вже й „Поляна“. Розглядаюсь. Деж мої картоплі? Стоїть пізний овес Гриця й Горпини коноплі, тільки бульба моя щезла, чорніється поле, мов би плугом хто зорав го...

Ох, моя ти доле! Сів тай плачу й розважаю: що за правда нині? — Чоловік не має волі; волю мають — свині, бо вни зрили мою бульбу, всю мою надію. Ох, нещасна моя доле! Щож я тепер вдію з діточками-сиротами?.. Аж ту йде Микола, кума Ілька син найстарший, що бував у школах і з книжок читати вміє, тай каже: „Нанашку, не журіться, Госцодь з вами; пішліть но Парашку вмить до мене по ґазету; звесь „Народня Справа“; вона дуже селян любить, вона не лукава. Вона й пише, як боротись за ці панські свині, що добро нівечать наше уже не від нині, й каже, що пан мусить зараз вернути всю шкоду, тільки в суд подати треба цю свинську пригоду“.

Так сказав, я зрадів дуже і в суд подав свині. По розправі ще напишу:

Кум Василь зі Сприні

50 ЛІТ СВІТИТЬ СВІТ ЕЛЕКТРИКОЮ

Рівно 50 літ тому славний американський винахідник Едізон засвітив в своїй науковій робітні першу електричну лямпу, яку він сам зробив. Від тої хвилі цілий світ зачав уживати електричного світла і нині воно безпощадно випирає нафтове, ґазове та инше світло з людських хат. Пятьдесяту річницю того великого винаходу відсвяткувала Америка в той спосіб, що 21. жовтня старенький Едізон зі своєї хати полученими електричними дротами засвітив світло в цілій державі. У нас електричним світлом ще мало хто світить, але по деяких инших краях навіть селянські хати освічені електрикою.

Що чувати в нашім селі

ДЕ БУЛИ ВІЧА?

Галицький повітовий Народний Комітет скликав на день 6-го жовтня публичне віче, присвячене справам шкільництва. Станиславівське Староство віче заборонило. На вістку про віче в Галичі зі всіх сторін стали напливати тисячі селян. Однак їх поліція до Галича не допустила. Посолка М. Рудницька і посол М. Струтинський, які мали реферувати на вічу, скликали довірочну нараду в сусідній Залукві. Зібрані за містом вічевики делеґати удалися на нараду до Залукви. Бесідники порушували головно справу школи в Залукві, котру управителька дуже занедбала й вказували на випадок, який стався передількома днями, а саме, що місцевий командант поліції (який є власне мужем управительки школи), не допустив делеґації до міністра Червінського, який якраз перебував в станиславівському воєвідстві. Делеґація хотіла міністрови зложити меморіял в шкільній справі.

ПОВІТ ЛІСКО: Дня 3-го жовтня було велике окружне віче в Лютовисках, ліського повіту. Був посол Тершаковець. В часі промови посла прийшло кілька разів до суперечки з командантом постерунку поліції, який не розуміючи по українськи, переривав промову посла, а потім і розвязав віче.

Опамятайтеся! Загвіздь, пов. Станиславів. Читаєш часопис і знахоз инших сіл якісь добрі новини, а за наше село ні згадки в жадному часописі не знайдеш. Може й тому не було згадки, щоби ніхто дальший не довідався за це бідне підмійське село Загвіздь. Є у нас читальня „Просвіти“, кооператива „Згода“ називаєсь, в котрій кажуть тяжко прийти до згоди, як свого уха вкусити і котра, — спасибі! членам і односельчанам, ледво клигає. Є і Аматорський Гурток, котрий один тримався добре до недавна, аж від якогось часу родиться у ньому лінь і знеохочення. Як прийдеться стягнути на пробу, то голова Гуртка і заступник, мало сорочки не поскидають, так уганяють по селі, щоби всю „братию“ зібрати до купи хоч кождий знає, коли має бути проба. Зате є місця, де молодіж бачучи примір від старших, сходиться все і вся в коршмі. Люди! Опамятайтеся!

Загвіздецький.

Луг при добрій роботі. Село Заздрість стара, пов. Теребовля. Товариство „Луг“ ще 1927 р. розвинуло гарну діяльність, в 1928 р. троха здержалася праця задля того, що богато луговиків і луговичок виїхало до Канади і поженилося В 1929 р. знова розвинулася праця в нашому товаристві. Наш „Луг“ брав участь на фестині в Теребовлі і в Заздрости старій, і при пожарі в Заздрости. Рятували завзято, хотяй наші луговики сикавкою вправ не робили, бо наш війт не дав, кажучи, що сикавка не є для нашого Т-ва, а для їх „стражи оґньовей“, а коли вибух пожар, тоді наші луговики взяли сикавку від польської стражи, бо в них нею не було кому ратувати. Довго шукали їх команданта, щоб дав ключі від сикавки, бо був замкнув аж на дві колодки, боявся, щоб коли не зайшов „Луг“ і не взяв сикавки. Наші луговики ратували до самого кінця так завзято, що навіть поліціянт говорив, щоби відпочали. Але луговики ратували далі, і це добре бачив наш війт, якому „Луг“ так неподобається. Він нікому за дармо печатки не дасть, хотяй йому належиться, за печатку вимагає навіть від інвалідів на могорич. Пора вам иншим стати пане начальник!

Присутний.

Луг в Ясенові, пов. Броди. Наше Товариство заснувалось ще 1925 р. а за його заснования можемо подякувати лише п. Іванови Джекови, котрий в минулому році виїхав до Канади, але ізза океану незабуває про нас, вдячні мусимо бути йому за це, що не мало поклав труду заки збудував підвалини нашого по війні замряченого села. Але ми зле зрозуміли його працю, бо коли він ще був в нашому селі то вже тоді кидали йому ті „закукурічені“ кпини в вічи, але він не зважав на ці дурні оклики, а працював усильно і виходили з цеї мозольної праці несогірші овочі. Аж любо було поглянути, як ряди умундурованих луговиків, машерували вулицею, чи гостинцем через село, з улюбленою піснею на устах „Ми йдем вперід“ і инші. А попереду невтомимий основатель... Але було... Минулося, — може і ще не все, але і вже не те, що було!

По виїзді п. І. Джека почав наш „Луг“ занедбуватися. Правда, що нажаль староство заборонило ходити в однострою, але це на думку мою нічого. Взяли нам мундур? Так! Але не взяли нам нашого духа. Не взяли нам нашої шляхотної праці і думки п. І. Джека, котрий сказав при свойому відїзді: „Товариші! Прошу Вас, не кидайте під ноги і нелегковажте собі нашого здобутку, бо щож ми нині більше маємо? Що? Лише той наш „Луг“. Часом будете мати які прикрости, але невпадайте на дусі. Тримайтесь! Єднайтесь! Бо в єдности сила. А де є сила, там буде і щастя. Небудьте старші горді і не ображайте молодших і слабших, лише жийте в згоді!“ А чиж ви втримались хоть при данім слові нашого незабутнього основателя? Опамятайтесь і не йдіть на бездорожа. А також і Ви, пане інструктор, не будьте так горді, і по фестинах не витикайте слабшим від себе, неприличних слів, котрих то Вам зовсім нелицює балакати, ая, — так, так! Ідіть вперід! Не лишайтесь позаду, бо це негарно, і вибачайте мені що я Вас наводжу на стежку правдиву, і Ви пане інструкторе, також неденервуйтесь і вибачайте! Це для добра всіх.

Луговик.

Перенесення мощів. В четвер 17-го жовтня відбулося в Комарні перенесення тлінних останків Стрільців, поляглих у битві в 1918 р. з піль на цвинтар. Похоронами занималася філія Товариства Охорони Воєнних Могил у Комарні. Похід ішов під проводом священика і при супроводі жалібної музики, Перед цвинтарем зібралася поліція і не хотіла перепустити похорону на цвинтар. Та вкінці таки вдалося похоронам на цвинтар увійти і мощі похоронено. Зараз у ночі арештували в Комарні студентів фільозофії: Івана Радовича і Михайла Пеленського та міщан Івана Мусаковича, Володимира Іваськевича і Івана Ґрошевського. Міщан на другий день рано випущено, а студентів затримали далі. Причиною має бути той похорон, який поліція уважає за демонстраційний похід.

Спростовання з Опаки, повіт Дрогобич. В ч. 39. з 6. жовтня була у нас допись з Опаки, пов. Дрогобич про те, що тутешний війт Миколай Копач шкодить культурно-освітній праці в селі, і що за його приводом віддано нафтові поля неукраїнцеви, хотяй українець подав кориснійшу оферту. Тепер дістаємо від начальника громади Мик. Копача спростовання на підставі § 30. декрету президента; в цім спростованню М. Копач пише, що він не шкодить культурно-освітним установам, не перешкаджав у представленнях, а що до оферти, то приняли Кепля, бо він не застерігав собі рубання дерева на копальню. Спростовання в цілости не містимо, бо воно не написане так, як належить Якби це все була правда, що пише спростовання, то ми дуже тішилисяб, але не знаємо, чи це правда. Це знають громадяни Опаки.

Слушна увага. З Кобак, п. Кути пишуть: Осінь дала обильний збір овочів і вивезено з села около 8 ваґонів яблок, тільки майже все пішло в жидівскі руки. Трапився був такий випадок, де один селянин продав сад за 55 долярів, опісля прийшов другий купець і давав 200 дол., та б уло вже запізно. Хосен з садів великий і люди в Кобаках все більше стали думати над розмноженням дорогих щеп. Жиди вміють вивозити селянський доробок навіть до Відня і там роблять добрий інтерес. Кобацькі селяни не мають місця збуту, а дуже радо хотілиби, щоб заробок лишався в українських руках. Можеб хто з українських купців схотів би нам вказати на гуртівне місце збуту в краю або за границею без жидівських посередників, або сам занявся би справою купна і продажі кобацьких яблок на слідуючий рік — заробив би добрий гріш. Селяни продаючи сади, потребують гроший, а в нас ледво чи хто має відповідний капітал і як що був би, чи схоче поодинока особа започаткувати гарне діло? Може би „Народна Торговля“ або „Сільський Господар“ схотіли би занятися цею справою. Звичайно жиди зїздяться з весною по відцвиті або в половині літа, оглядають сади і лишають завдатки, а решту гроший платять при відборі яблок. Думаю, що селяни моглиб згодитися навіть на частинний кредит для українських установ „Народна Торговля“ або „Сільський Господар“, тільки треба започаткувати діло далеко скорше, як це роблять жиди на місци. Перед роком відчинений жидівський склеп під боком кооперативи, став робити їй конкуренцію. Ганьба тим затемненим, що забувають на клич: „свій до свого“ і минають кооперативу, підриваючи тим самим загальний добробут села! Китайці остро карали тих, що минали китайскі склепи і йшли до анґлійських кольоніяльних, і в той спосіб відзискали назад свою карність і стали панами в себе А в нас яка рада на єдність і на знищення рабства?

Кобацький.

— о —

Переписка і всякі поради

Спосіб на поріст на лици. Як на лиці росте волосся, а ви його хочете збутися, то найкраще зробите, як підете до лікаря і порадитеся його.

М. М. Вітровий млин. Вітровий млин поплачується там, де частійше віють вітри. Залізні вітраки будує польська фабрика машин господарських в Іноврoцлаві вул. Святого Духа 27.

Книжочку про лічниче зілля можна дістати за 2·50 зол. (з пересилкою 3·50 зол.) в Спілці Українських Аґрономів.

Важне для українских торговців худобиною. Селяни з Рожанки Вижної р. Славсько повіт Сколе, перестанок Рожанка, запрошують українських купців худобою до себе. Є богато коров, волів, овець на продаж, які за безцін скуповують жиди.

Порадник правничий, по польськи „Poradnik prawniczy“, коштує 20 зол. містить взори подань, рекурсів та важніші правні постанови і приписи. Можна дістати в книгарнях або в Видавництві „Громадські відомости“, у Львові, вул. Сикстуська 43 а.

Не хоче віддати роя? Як вам втік рій і сів на сусідовім поли або подвірю, то до 24 днів він обовязаний вам його віддати. По 24 годинах він стає його власністю.

Н. С. Розлуч. Вірш бувби сконфіскований. Як маєте другі добрі, то пришліть.

О. Л. Антонівка. Адреса Митрополита: Ексцеленція Митрополит Андрей Шептицький, у Львові.

Автор вірша, Чорторийськ. Напишіть цю допись звичайно, бо вірші не надаються на писання дописів.

Дописувач з Козьови п. Сколе. Просимо написати про це коротку новинку, хто кого вбив і за що.

Дописувач з Довжки. Як ви платите листоношеви Г. Марійчиному, а він не дає Вам ґазети до рук, то маєте право подати його до суду. Та напишіть нам докладно і подайте двох свідків на те, коли ґазета з Вашою адресою дісталася в чужі руки і саме в чиї, — тоді ми це самі зробимо. — Подібно просимо робити також п. А. Д. зі Злинця, який також нарікає, що заки ґазета дійде до нього, то обходить пів села.

Селянин зі Злинець п. Дубно. Опишіть коротше і виразніше, що сталося і за що той Іван убив Ганку.

Пояснюйте всім, яку користь має той, хто передплачує „Народню Справу“!

Вісти з Буковини.

Впоминаються за рідну школу.

Ми вже писали, що на Буковині румуни страшно утискають український нарід, але нарід не піддається і свідомість його росте. Тепер пише українська черновецька ґазета, що богато громадських рад по буковинських селах не хотять уставляти в буджет гроший на утримання сільської школи, доки в школах не заведуть української мови навчання. Коли румуни таку раду і війта скидають а наставляють комісаря, то звичайно і комісар іде за волею громади.

Забрали збіжжа, але не вміють ним орудувати.

Радянська влада зареквірувала на Україні цего літа дуже богато збіжжа від селян для міст. Але щож? Забули приготовити для нього маґазини. Аж як зареквіроване збіжжа селяни звезли на стації, побачили, що нема де його діти. Богато його зісипали на землю коло стацій і там дуже богато згнило від дощів, а решту заваґоновано до залізничих ваґонів. Тепер і воно гниє, бо не, маючи ще готових маґазинів, мусять переховувати його у возах. А що те збіжжа нове, невисушене, тож запарилося і зачинає гнити. Вже згнило 2100 ваґонів а 14 тисяч ваґонів ще стоїть на більших стаціях та спинює залізничий рух.

Покинули 15 тисяч неслюбних дітий.

Найдалі до кінця березня 1930 року повинні французькі та англійські війська забратися з обсадженних ними по війні німецьких міст. Не легко приходиться тим військам покидати німецьку землю. Тут вони мали велике право, добуте війною. Та найтяжше розістатися їм з німецькими дівчатами. Показується, що майже кождий французський або англійський вояк найшов собі в Німеччині якусь любку. З того вийшло 15 тисяч неслюбних дітий. Тепер ті дівчата не хотять пустити вояків-батьків дітий, до дому. Рівночасно засипують суди скаргами о аліменти.

9-ЛІТНИЙ КАТ.

В Тарнові замкнула одна жидівка троє дітий в хаті і сама вийшла на місто. Підчас її неприсутности 9-літний Шльомко повісив на вікні свого півтретялітного брата. Мама застала його вже неживого.

Другий наклад Календаря

„Золотий Колос“

вже вийшов і розсилаємо його на всі адреси тих, що його замовили. Календар можна буде дальше купувати **в наших мужів довіря, а також по всіх книгарнях** по 2 золоті.

Пригадуємо, щераз, що як хто хотівби спровадити собі почтою один календар, то мусівби доплатити ще 1 зол. на порто. Тому ліпше, аби люди замовляли принайменше 5 Календарів разом, бо тоді почту оплачуємо самі, отже календар буде кождого з них коштувати лише по 2 золоті.

Гроші треба посилати рівночасно з замовленням.

Пояснюйте всім, що найліпший для селянина є Великий Календар **„Народньої Справи“** на 1930 рік, це

„Золотий Колос“ Ціна 2 золоті.

УВАГА! Цего року Календарів **не будемо роздавати, як нагороди** за передплату! Натомісць вже небаром оголосимо другі гарні надгороди для річних і піврічних передплатників.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР НА ТИЖДЕНЬ.

Листопад 3 — 9.

3. Неділя, 19 по Сош., Іляріона Вел.
4. Понеділок, Ґликерії, Аверкія (Аверкія).
5. Второк, † Якова ап. бр. Госп. **(Ап. Якова бр. Госп.).**
6. Середа, Арети, Атан.
7. Четвер, Маркіяна.
8. Пятниця, **Вмч. Димитрія.**
9. Субота, Нестора.

Увага! Свята в скобках (—) є тільки православні, а всі инші спільні для українців — католиків і православних.

Зміни місяця.

Нів 1. листопада, повня 17. листопада.

Як нарід приповідає:

— Лиш до Дмитра дівка хитра, а по Дмитрі хоч комин витри!

— Крук крукови ока не видовбає.

— Не відразу Відень збудований!

— Нагинай галузку, поки молода.

— Як не скоро лист паде, зима остра ще буде.

— **Історичні спомини в листопаді:** 1. листопада 1918 року проголосили були українці на території Східної Галичини, Буковини і Закарпатської України свою самостійну державу під назвою: Західно Українська Народна Република. Українські війська зайняли були того дня Львів і тримали його до 22. листопада. — 3. листопада 1649 гетьман Богдан Хмельницький взяв окуп зі Львова і відступив від облоги. — 20. листопада 1917 року проголошена була в Київі самостійна українська держава: Українська Народна Република.

— **Дик на вулицях Коломиї.** Недавно заблукалася дика свиня і зайшла аж в середину міста Коломиї. За диком пустилася поліція, аби його застрілити. Але дик перебіг кілька вулиць і вибіг з міста та пропав без вісти. Було це в 7 годині рано.

— **Має серце на правім боці.** В Родощицях жиє коваль, Осип Шамбурський, що має серце на правім боці. Мимо того він сильний і здоровий, як медвідь.

— **„Впала звізда“ в Осашівцях.** Наш передплатник Николай Попови і в Осашівцях, Зборівського повіту, бачив по півночі з 3. на 4. жовтня, як на літний схід від села спадав метеор, так близько, що аж було чути шум. Коли вже був від землі на віддаль двох дерев, розсипався, як ракета, і освітив ясно околицю, і зник. — Ми вже писали, що ті метеори, які падуть з небесних просторів, це не звізди, лише малі відломки розбитих звізд або кометів. Коли ті відломки падуть і летять крізь воздух, що є довкола землі, то запалюються від тертя, а потім, як полетять далі, зникають нам з очий. Та часом буває, що такі відломки падуть на землю і заряються глибоко, але тоді чути гук і потрясення землі. Коло Осашовець був певно такий випадок, що той метеор був малий і вже над землею розсипався на кусні, як шрапнель. Може хто знайде в тій околиці такий кусник, подібний до жужля або спаленого заліза, це може бути останок з метеору. Нехай його знахідник при нагоді передасть до Редакції.

— **„Українська порадня материй“.** Українська порадня материй, це є установа, де наші лікарі і лікарки за дармо, або за дуже малу оплату уділяють нашим людям, головно матерям, порад у всяких діточих недугах. Тепер поширило це товариство свою діяльність, бо при вул. Ходоровського ч. 15 (у Львові, коло вулиці Коперника) отворило так звану **ортопедичну** прихідню, то є лікарську канцелярію, де уділяють порад дітям, хорим на суставы, на недуги костий (ніг і рук і хребта), звихнення, зломання і тому подібне не тільки дітям але і старшим. Всі матері, що мають хорі діти, головно на чахотку (сухоти) стовпа хребетного та на кривуху (англійську хоробу), повинні удаватися з дітьми до тої порадні. Порадня отворена від 9 до 10 год. рано, що дня. Запис до порадні коштує 2 золоті. Записана дитина не платить за оглядини і за поради нічого, а незаписана платить один — до два золотих. Дуже вбогим платить порадня і лікарства, а дуже вбогих дітий запомагає і одягом. Порадня має на продаж дуже дешеві книжочки, про те, як доглядати і плекати діти.

— **Вкрали коні.** В Волощі пов. Самбір вкрав хтось в господаря Івана Павлюха 20. вересня пару коний, один ясно-ґнідий 138 цм., десятілітний, другий каштан 136 цм., семилітний. Хтоби за ті коні доніс, дістане сто золотих надгороди, а хто їх купив, то господар відкупить з процентом. Зголошуватися до Івана Павлюка, мужа довіря „Нар. Справи“ в Волощі пов. Самбір.

— **Злочини і випадки.** В Голгочах пов. Підгайці напали три осібняки (два з крісами) в ночі на дім Варвари Ґурик і зрабували зі скрині 20 зол. — В дрогобицькій тюрмі посварився один арештант Михайло Проць з другим, Адамом Ґреґом. Підчас рубання дров Проць зарубав Ґреґа сокирою на смерть. — Підчас забави в Андріївці коло Роздолу, парібок Іван Гнатів застрілив свою наречену Анну Макітру за те, що бавилася з другими. Куля ранила також другу дівчину, Настю Гещин. Обидві померли. Гнатів вийшов з хати і стрілив собі в чоло та по кількох хвилях помер. — Коло кульпарківського мосту найшли в понеділок 21. X. на залізничому шляху розшарпаного трупа молодої дівчини. Це є Ольга Ковальчук зі Стрия, що служила у Львові. — В Фирлеївці, коло Красного підчас забави хтось кинув бомбу через вікно до хати. Бомба тяжко ранила 7 осіб.

— **Некультурні весілля.** В Тараканові пов. Дубно на одні́м весіллю порізалися парубки. „Найліпше„ звивалися хлопці з села Камениці, що орудували острими ножами, як бандити. Пора вже батькам і матерям молодих порозуміти, що такі пяні весіля не приносять чести їм ані їх дітям, — і тому не повинні так запивати гостий, бо то встид.

— **Свято в честь поляглих.** В Іглавчу пов. Теребовля було в день храму, на Свято Івана Богослова, посвячення памятника Поляглим за наш нарід. Свято це за старанням місцевого пароха о. Йосифа Райха та свідомих господарів і при участи довколичних священиків випало дуже величаво. Підчас панахиди зібрав наш муж довіря Павло Пігович між присутними 13·18 зол. на Інвалідів і вислав через нашу редакцію.

— **Будують міст між Кутами а Вижницею.** Черемош розділює місточко Вижницю, що лежить на буковинськім березі, від місточка Кут на галицькім боці. Від війни не було між обома містами мосту. Тепер Румунія і Польща порозумілися і будують міст на Черемоши.

— **Пожар в костелі.** В костелі в Богородчанах забув слуга загасити одну свічку. Вона догоріла і підпалила поличку. Згоріло богато образів, бо пожар запримічено і погашено в годину по його вибуху.

— **Медвідь зїв дитину.** Оселю Ловленд в Канаді замешкують переважно українські переселенці. Одної днини переселенець Григорійчук вийшов з жінкою в поле, а дома остало троє малих дітий. Нараз з ліса вийшов голодний медвідь, виломив двері і вхопив одну дитину, яку заніс в корчі і почав заїдати. Заки люде збіглися, минули добрі дві години, і люде найшли лише покервавлений одяг і кістки з дитини. Медвідь утік, але на другий день знову зявився, та переселенці його відогнали. Щойно по кількох днях поліції вдалося

цього медведя застрілити. Важив він 200 кґ.

— **Щасливі робітники.** Нігде тільки робітники не заробляють як в Америці. Там мулярі дістають по 12½ доляра денно, столярі 10 долярів, гірники в копальнях 6 до 9 долярів, сільські робітники 2½ доляра. На польські гроші, то мулярі заробляють денно 112 золотих, столярі 90, а сільські робітники 22 зол. До роботи їде неодин муляр своїм автом,бо на авто там стати кождого. Крім того добре їсть, вигідно мешкає, прилично себе одягає. В Европі найліпше заробляють робітники в Англії але їх платні далеко не дорівняють американським.

— **Вино з часів Хмельницького.** Велике приморське німецьке місто Бремен має в своїх пивницях вино з 1624 року, це значить, з перед 300 літ ще з часів гетьмана Сагайдачного та молодих літ Хмельницького. Тоді 200-літрова бочка того вина коштувала 60 талярів. Якби ті гроші був тоді дав на позички або до банку, то до нині процентів було б наросло 27 міліонів марок (60 міліонів злотих.) Розуміється, що це дороге вино пють лише дуже рідко, лише при нагоді дуже великих міських свят.

— **Нові книжки**, що їх автори прислали нам для записання: Д-р Осип Назарук: **Преса** (про першу міжнародну виставу світової преси в Коломиї) стор. 192. — Кишенькові малі календарці на 1930 рік: „Наш Приятель“, „Ідея“, і „Календарець „Добра Книжка“ — по 20 сотиків.

— **Українська порадня Материй** у Львові, вул. Ходоровського ч. 15 розпочала поширену діяльність під проводом д-ра О. Прийми, як начального лікаря.

Отворено відділи:

1. Внутрішних недуг (д-р Прийма, д-р Барвінський, д-р Могильницький) від 9-10.
2. Ортопедичний д-р Могильницький від 9-10.
3. Дентистичний д-р Баранецький від 3 поп., в понед., середу і суботу лік.-дент. Стонська від 12-1.
4. Кварцева лямпа та ортопедична руханка від пів до 4-ої поп. д-р Могильницький 1951

Що по чому.

У Львові, дня 29. X. 1929.

Збіжжа платиться, як платилося. Двірська пшениця 36 до 37 зол. селянська 32 до 33; жито 22 до 23; ячмінь 19 до 20; овес 20 до 21; гречка 26 до 27; лен 67 до 69; боbик 29 до 30; просо 41 до 42. Біла фасоля 90 до 105; краса фасоля 60 до 65; кольорова 55 до 65. Насіння конюшини 120 до 135. Синій мак 120 до 130, сивий 80 до 90 зол.

Паша: Солома гуртом 4 до 5; Подрібно солома 7 до 9, сіно 9 до 11 зол. Житні висівки 12½ до 13, пшеничні висівки 13 до 14 зол, лняні макухи 41 до 42 зол.

Масло — молоко — яйця

Маслосоюз платив дня 25. жовтня за солене експортове масло по 5·40 зол, за несолене десерове 5·20, за літру молока 29 ґр, за копу яєць 12 зол; за літру сметани 1·40 зол.

Бульба платилася 25. X. від 4 до 6 зол. за сотнар. Копа капусти 6 до 10 зол.

Свині: Експортова різня Рукера на Знесінню платила минулого тижня за беконові свині по 2·10 до 2·30 зол. за мясні 1·80 до 2·10 зол. за товсті 2·30 до 2·45 зол. за 1 кґ. живої ваги.

Гроші

Американський доляр	8·88 зол.
Канадійський доляр	8·80 „
Фунт стерлінґів	43.34 „
100 чеських корон	26·68 „
100 італійських лірів	46·65 „
100 швайцарських фр.	172·10 „
100 австрійських шіл.	125·50 „
100 німецьких марок	212·50 „
100 голяндських гульд.	358.— „
100 мадярських пенґо	155·50 „
100 румунських леїв	5·30 „

—о—

Ст. вет. лікар МАРІЯН СТАХУРСЬКИЙ

Як лікувати водою.

Про купіль та змивання домашних тварин.

Дбайливий, просвічений сільський господар читає ветеринарні порадники, робить припаси цілющих сушених зел, щоби були готові в разі потреби. Та мимо того велика кількість тварин гине від невмілого уживання потрібного ліку, або з опізнення у відповіднім заході. Найдешевший з усіх ліків і найприступніший для всіх — це вода.

Як уживати воду при ріжних хоробах, вчить наука про водолічництво. Водою, як звісно, вже від давен-давна лікують у людий ріжні складні хороби — навіть нервові та всякі инші хороби. Також і в тварин вода помагає в ріжних хоробах, а в хоробах кінських ніг — це просто необхідний лік. Літньою порою впроваджують коня до річки, проти струї, що помагає в ріжних хоробах на ногах: в запаленню мязів, сухожил, складів на кінчинах, запаленню окістної, себто материнки, чим запобігають творенню накістняків. Така купіль помагає й на инші хороби: вихід кутньої (відходової) кишки, пухлину на ногах, підживотті, припрутню по чищенню (кастрації); далі на вкушення пчіл, шершнів, то-що. Навіть і затяжне, далекосяжне гниття(материзовання) можна такою купілю лічити. Чиста, біжуча вода — є цілюща. Вона скріпляє перевтому на кінчинах і всьому тілі тим, що очищує собою пори тіла на шкірі, крізь які проникає у кров кисень та відсвіжує її і оживляє. Пособляє такому оживленню крови також холод води змивання й наприскування нею або тзв. „іриґація“. Вода в пливучому бистро потічку рухається, розтирає собою хору ткань нече-б ніжненьким потиранням рукою, — що називають по науковому вібраційним (дрожучим) масажем. Є до цего й штучні прилади, але вони не дорівнюють біжучій прудко воді. Така біжуча вода, як ми вже й замітили, пособляє гоенню ран тому, що в ній є кисень. Кисень нищить ропні животинки, що творять матерію (ропу), і таким чином спиняється гнильба. Одначе впроваджувати у воду треба обережно, щоби не набавити тварини охвачення, простуди, запалення легенів. Звичайно, як говориться про купелі, то розуміється купелі ніг.

Такі наножні купелі готовлять з розчину креоліни, або спарених потерух сіни, або відвару дубової кори, шальвії, то-що. Відзаразнюючі купелі примінюємо при гнильбах у копиті, стрілці, вінчику. У теплому відварі дубової кори, потерух, купаємо при груді, затраті, грубих ногах.

Декілька уваг і порад про упряж коний.

Наші господарі запрягають коний майже всюди в шлию. Хомутів вживають дуже мало. Тимчасом хомут далеко ліпший від шлиї. Бо він правильніше лежить на кони і не зсувається так, як шлия; хомут спирає на груди і плечі, а шлия тільки на груди. Крім того хомут мякший і менше тисне на тіло від шлиї. Одну тільки невигоду має хомут: він дорогий. Тай хомут мусить бути добре достосований до тіла коня, бо як завеликий або замалий, то гірший від шлиї.

Як вже вживається шлиї, то треба так допасувати її, щоби вона лежала в самій середині грудий. Бо як вона лежить зависоко, то тисне на дишицю (на шию) і спирає коневи віддих, а як лежить занизько, то конина не може використати своєї сили і шлия стримує коня в ході та тисне на передні клуби.

Посторонки шлиї повинні бути

Арештували
велику узброєну ватагу

Польські часописи пишуть про арештовання великої узброєної ватаги, що мала допуститися більше нападів в підгаєцьким повіті. Учасники ватаги, — яких до тепер арештовано сімох — були одягнені одні в козацькі однострої, а другі в стрій польської поліції. Нападали і грабили вже довший час. Найбільше пограбили одного кольоніста, якому забрали майна майже на 1000 золотих. Також переводили ревізії у людий, так, як це робить поліція. Люди думали, що це поліція і нікому про це не доносили. Тому ватага довго бушувала по околиці. Аж 14. X. поліції вдалося арештувати 7 люда: Михайла Гука, Миколу Бойка, Володимира Метельського, Дмитра Цюпріту, Гука Петра, Костя Фірмана і Миколу Дирду, яких підозрівають в участи у ватазі. У арештованих поліція мала найти ріжні козацькі та поліцейські уніформи. Всіх відставлено до суду в Бережанах.

Вірш про Галичину.

Наша рідна Галичина, рідного краю частина, досить муки зазнавала, була славна тай упала.

Вороги її топтали, з неї кровцю висисали, не давали їй просвіти, росли в наймах її діти.

Були колись часи давні, тут княжили князі славні, у Галичі засідали, владу в Києві тримали.

Та минула давна слава і сумна почалась справа, від нерідних нам сусідів зазнавала аж сім бідів.

Впали раз сюди татари, а за ними яничари, людські села руйнували, цвіт народу в полон брали.

А потому иньша влада нашій біді була рада, людий наших тяжко били і панщину заложили.

Так не було зле ніколи, ані хліба, ані соли, а робити понад міру та на панську чужу шкіру.

Весь просвіток нам заперли, одні росли, другі мерли, так тривала та неволя і тиснула нас недоля.

Дальше Австрія нас взяла тай вона нас не ховала, взяла землі ті галицькі в свої руки у німецькі.

А трохи лекше стало, як кріпацтво те пропало, як панщину скасували, трохи люди волі мали.

До науки, до просвіти горнулися наші діти тай уже нам красні цілі, мов ті зорі, заясніли.

Вже і Січи і Соколи розвивалися поволи, і в читальні гуртувались, до великого єднались.

Аж прийшла пора важкая, встала війна світовая, всякі краї і держави страшну битву розпочали.

А то на вас, рідні люди, тепер тяжка біда буде, тягнуть батька, сина, брата, мусить кровцю марно лляти.

Проливали українці свою кровцю за чужинців, на всіх фронтах воювали, своїм трупом покривали.

Військо йде через загони, скоростріли і канони, свисти, стріли при долині, лист трясеться на калині.

І падуть там наші трупи, ніби гори тії купа, а що труп, то українець, з заду всіх жене чужинець.

Тут мадяри, там салдати стали край наш руйнувати, зруйнували без причини красні ниви Галичини.

Ця найбільша війна світа тягнулася довгі літа, аж одні престоли впали, за те другі ликували.

І повстали всі народи і горнулись до свободи, тай стала велика зміна, як віджила Україна.

Тай у нашій Галичині, було тоді а не нині, що почали веселіти наші всі галицькі діти.

Своя правда всюди стала, пісня слави залунала і раділи доли й гори, як замаяли прапори.

Та хоч досить були муки, бракувало ще науки, свідомости ще немали тай не всі в один ряд стали.

Плила кровця і за своє, та упала в бою зброя, терном заросла дорога, така — видно — воля Бога.

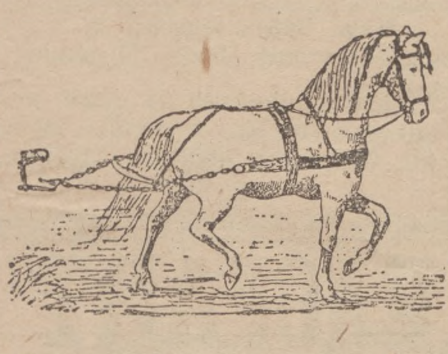
Але ми не упадаймо і надію в Бозі маймо, бо кого Бог все карає, того навчити бажає.

Будьмо свідомі й працюймо, серце й розум не марнуймо, а ще Бог нам допоможе, прийде щастя,—що дай, Боже!

Уложив **Іван Ґадовський**
з Корчмина.

так споряджені, аби не терли коня в боки ані по задних стегнах. Тому треба їх попругою повязати через плечі разом, аби посторонки на рухалися і одержалися завсіди в тій самій висоті. Ще ліпше, як попругою опасається плечі і підживоття коня та до неї причіпається з боків посторонки.

Нашильники не повинні лежати окремо, як окрема петля на шиї коня, тільки, повинні бути тісно злучені зі шлиею. Шлия або хомут повинні бути рівночасно нашийником, злучені ременем або ланцухом з кінцем дишля. Але треба уважати, щоби ремінь чи ланцюх нашильника не були дуже напняті, бо тоді кінь мусить йти у возі скісно головою до дишля та скорше втомиться.

Так німецькі селяни запрягають коня. Орчик є близько задних ніг між ланцюхами. Аби шлия добре лежала, посторонки спняті поясом через плечі і попід черево.

Не сміє знову ремінь чи ланцюх нашильника бути задовгий, бо тоді дишель на нерівній дорозі скаче на боки і бє коний. Само собою розуміється, що шлия чи хомут може тільки тоді служити як нашильник, коли посторонки є злучені попругою через плечі і попід живіт та коли окремим ременем попід хвіст шлия спирається ще о насаду хвоста.

Другим разом напишемо про хомут, орчики, штельвагу.

Аби малода люцерна не вимерзала.

Люцерну може знищити мороз лише першого року, бо ще вона не пустила досить глибоко свого коріння і його можуть сильні морози ушкодити. Тому першої зими треба люцерну забезпечити перед морозами. А це робиться так: треба допильнувати, аби в зиму пішла люцерна трохи підросла, оттак на 3 до 4 цалі висока. Тоді вона сама буде себе трохи хоронити від морозу. Колиж не вдалося з якоїсь причини доплекати в осени люцерни, аби вона так високо по першім кошенню виросла, то треба її пізно в осени прикрити мервистим гноем, або бараболяним бадилям. Лішпий цей другий спосіб, бо як прикриемо гноем, то можемо люцерну занечистити насінням зела, бо в кождім гною трохи його буває.

Колиж розстелимо поверх люцерни бараболяну гичку, то вона і охоронить люцерну трохи і дещо погноїть. На весну треба її згромадити і або ужити на підстілку або скинути на купу, най перегние на компост.

ПОРАДИ ГОСПОДИНЯМ

Приготовте курники і стайні.

Цілих 7 осінних та зимових місяців прийдеться домашним звірятам перебути в запертю. Корови за той час майже не виходять зі стайні, а птиця також більшу часть зимової пори пересиджує в курнику.

Нічо дивного, що стан здоровля тих звірят та їх пожиток у великій мірі буде залежати від приміщення звірят за той час. Тому треба те приміщення так устроїти, аби звірятам було вигідно, здорово та щоби давали добрий дохід.

Курники треба випрятати, позаліплювати всі шпари, аби крізь них не віяло, побілити вапном з лізолем, або карболем всі стіни та приготовити соломяні мати на двері. Де нема віконця в курнику, там конечно треба його зробити. Бо як в зимі прийде така студінь, що курий не можна буде випустити з курника, то тоді можна буде їм насипати до курника полови, хай цілий день в ній гребуться. І годувати і поїти курий в такім курнику можна. В темнім не дасться того самого зробити і в темнім курнику в день кури не хотять тихо сидіти.

Позамазувати всі шпари в стінах і в дверях треба тому, бо як в зимі віє крізь них студений воздух, то кури перестуджуються і перестають нестися.

Стайні і хліви треба також в подібний спосіб приготовити на зиму. Передусім треба їх позаліплювати, де поробилися шпари і побілити вапном. Від вапна вигинуть всякі зародки недуг і новим не дадуть розмножитися та від побілених стін стане ясніше.

Де нема в стайні вікна, там його конечно треба вставити. Бо не треба вже мабуть згадувати за те, що світло є найдешевший лік і лікар на всі недуги, та де є в стайни вікна, там на половину менше пошестий. Крім того в ясній стайни худобина стоїть спокійніше, можна в такій стайні при зачинених дверях робити порядок, чесати корови, поїти їх, доїти. Де нема вікон, там на той час треба відтворити двері.

Може ще важнше від вікна, упорядкования доливки. Її треба так вирівнати, аби не робилася грязюка та аби корови чи коні мали сухе леговище.

Всі приготовання зимівлі для домашних звірят треба покінчити чим скорше, бо не знати, коли впаде на нас зима. Аби нас не заскочила неприготованими.

ПОРАДИ ПАСІЧИКАМ.

ЧИ ТРЕБА ВАРИТИ ЦУКОР НА СИТУ, ЧИ НІ?

Одні пасічники радять варити цукор на ситу для бжіл, зібрати шуму і аж тоді давати бжолам. Німецький професор, дослідник пасічництва, Цандер, пробував давати неварений цукор і переконався, що він ліпший від переваренего. Цандер радить так робити: Дати цукор на ніч до теплої води, 1 кг цукру на 1 літру води, і до рана цукор розстане та можна його давати бжолам. Але, коли дається денатурований цукор (знижковий для пасік) то треба його обовязково переварити.

Дуже добре є до цукрової сити додати 5 до 6 кропель муравлиної або цитринової кислоти на один літр. Тоді сита стане ще ліпшою.

За „*Україн. Пасічником*“

Оголошення

До складу й прикладу.

Як я війтував у Торбинцях.

Перед тижнем, любі братя, я вспів написати, як пішов я до Торбинців тай став війтувати.

Приходжу в громадський уряд, там писар щось пише, а горівка бє від нього, що аж ледво дише.

— „Що пишете. пане писар?“— „Моє уніжене! Пішев тутай на єднего таке донесене“...

— „Щось я вас, пане секретар, мало розумію, як вам язик покрутило, то я нич не вдію.

— „Говоріть, ви, пане милий, так, як всі в громаді, бо громада вас годує, й будьте тому раді.

„А як отак все горівку буде від вас чути, то треба вам про писарку у мене забути“.

Здивувався мій секретар, папір роздирає, тай до мене, мов ластівка, щебече й співає:

„Як так хотять пан начальник, то най вже так буде, я від нині такий буду, як захотять люди“.

Аж тут входить до уряду поліцай при зброї: „Мнє почебни Міхал Дзенцьол і Настя, тих двоє. Нєх начельнік їх завола альбо пшипровадзі, я тим часем ту зачекам, — то ніц не завадзі“.

А я кажу: „Гов, паночку, з якого трафунку має бути війт громади слуга постерунку? Як вам пане треба Дятля, самі йдіть шукати, ви тут тільки для порядку, не, щоб панувати!“

Скрутився мій панок з люти тай пішов із хати, — пополудню наша рада прийшла засідати.

„Памятайте, любі радні, куди треба плисти, вас громада вибирала для свої користи. Ви у людий доступили великої чести, щоби тягар оборони весь на собі нести. Як пошкодите громаді і впадете в сіти, будуть колись соромитись вами ваші діти“.

„Та так“ — кажуть мої радні — „правду повідає, таки правда, що той чесний, хто з людьми тримає“.

А потому ми всі в згоді буджет ухвалили, Рідній Школі і Просвіті суми призначили.

Ухвалили проти коршми ще голосувати, щоби нужду і нещастя зі села прогнати.

Тай усякі ще громадські справи вирішали, і все те по українськи у книги вписали.

Був там один Ян Кендзьорек, нічого не вдіяв, наша більшість — наше право, хочби й як хто піяв!

Йшли до дому наші радні й стали говорити: „Ото — кажуть — ми громаді не вміли служити! Аж тепер у нас все добре і по людськи буде, будуть собі із нас приклад брати другі люди“.

Так почав я в першу днину тамки війтувати, а що далі, ще напишу:

Іван Сорокатий

Вирівнайте передплату до кінця року!

ТОРБИНКА СМІХУ

Китайська приповідка:

Котра жінка має малі ноги, то має довгий язик.
Чого не докаже ногами, те зробить язиком.

Мав слабу голову.

— Чоловіче, піди, принеси води!
— Ой, жінко, не можу, бо щось мої ноги слабі.
— Але як ти за молоду бігав за мною, то ноги були міцні?
— Так, але тоді я мав слабу голову.

Хто боїться.

Екзекутор приходить до хати а малий Івась ховається на піч і питає:
— Пане здекуційний, хто вас більше боїться, я, чи тато?
Екзекутор: Та бачу, що ти, бо тато сховався до стодоли, а ти аж на піч.

Хто мудрійший.

— Але наш Петро вчений чоловік, має лише ще двайцять літ, а вже говорить по німецьки.
— Е, як я був у Прусах, то чув, як навіть маленькі діти говорили по німецьки.

Молода господиня.

Василь недавно оженився і добре живе собі з жінкою. Раз приніс до дому велику рибу і каже:
— На, жіночко, звари ту рибу, а вимий її добре!
Жінка: —Та нащо її мити, коли вона і так все в воді плавала?

Обід у городі.

Чоловікови не смакує борщ, бо пересолений. Він хапає миску і шпуряє нею крізь вікно аж на город.
Жінка нічого не каже, лише бере ложку і кидає її також через вікно.
— Ти що робиш? — кричить чоловік.
— Та кидаю і ложку в город, бо виджу, що ти хочеш нині в -городі обід їсти.

ЦЕЙ УМІЄ ХОДИТИ КОЛО КАРТОПЛІ.

Один студент рільничої школи в Канзас (в Америці) винайшов спосіб, так садити і плекати бараболю, що кождий рід барабóль вдається на його полі о половину краще, як по инших полях. Тут бачимо того любителя барабóль а перед ним купу тих барабóль, що походять з його цегорічного збору.

Відповідальний редактор: Лев Чубатий. Видавець Іван Тиктор.
З друкарні Щасного Беднарского в аренді „Кооперативи Ґрафічного Промислу“ у Львові, Ринок 9. Телеф. 76-14.